

”Liukuhihna on
nerokas keksintö.
Niin kauan kuin se on
tarkoitettu tavaroille.”

Niko, sosiaalialan opiskelija, Lahti

OPINTO-OPAS 2010 – 2011

**Lahden ammattikorkeakoulu
Aikuiskoulutus
Sosiaali- ja terveysala**

Sosiaalialan koulutusohjelma (ylempi amk) 90 op
Lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaaminen

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN TURVAAMISEN KOULUTUSOHJELMA (ylempi AMK)

Tutkinto

Sosiaali- ja terveystieteiden ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Koulutusohjelma

Sosiaalialan koulutusohjelma

Tutkintonimike

Sosionomi (ylempi AMK), Master of Social Services

Suuntautuminen

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaaminen

Laajuus

90 op

Kesto

2 -2,5 vuotta

KOULUTUSOHJELMAN OSAAMISTAVOITTEET

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon yleiset osaamistavoitteet

Ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja ohjaavat myös Bolognan prosessissa luotu eurooppalainen tutkintojen ja osaamisen viitekehys (EQF) ja sen pohjalta luonnostelu kansallinen viitekehys (NQF), joissa on kahdeksan tasoa. EQF ja NQF -tasojen määrittely perustuu oppimistulosten kuvailuun. Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot sijoittuvat tasoon seitsemän (taso 7), joka kuvaa ylemmän AMK -tutkinnon suorittaneen opiskelijan keskimääräistä osaamisen tasoa.

Tieto	Hallitsee laaja-alaiset ja pitkälle erikoistuneet oman alansa erityisosaamista vastaavat käsitteet, menetelmät ja tiedot, joita käytetään itsenäisen ajattelun ja/tai tutkimuksen perustana. Ymmärtää alan ja eri alojen rajapintojen tietoihin liittyviä kysymyksiä ja tarkastelee niitä ja uutta tietoa kriittisesti.
Työskentelytapa ja soveltaminen	Kykenee ratkaisemaan vaativia ongelmia tutkimus- ja/tai innovaatiotoiminnassa, jossa kehitetään uusia tietoja ja menettelyjä sekä sovelletaan ja yhdistetään eri alojen tietoja.
Vastuu, johtaminen, yrittäjyys	Kykenee työskentelemään itsenäisesti alan vaativissa asiantuntijatehtävissä tai yrittäjänä. Kykenee johtamaan ja kehittämään monimutkaisia, ennakoimattomia ja uusia strategisia lähestymistapoja. Kykenee johtamaan asioita ja/tai ihmisiä.
Arviointi	Kykenee arvioimaan yksittäisten henkilöiden ja ryhmien toimintaa. Kykenee kartuttamaan oman alansa tietoja ja käytäntöjä ja/tai vastaamaan muiden kehityksestä.
Elinikäisen oppimisen avaintiedot	Valmius jatkuvaan oppimiseen. Osaa viestiä hyvin suullisesti ja kirjallisesti sekä alan että alan ulkopuoliselle yleisölle. Kykenee vaativaan kansainväliseen viestintään ja vuorovaikutukseen toisella kotimaisella ja vähintään yhdellä vieraalla kielellä.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamisen koulutusohjelman osaamistavoitteet

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamisen koulutusohjelman taustalla vaikuttaa lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelma 2007–2011, jossa koulutusohjelman kannalta keskeisiä osa-alueita ovat lapsilähtöinen yhteiskunta, hyvinvoiva lapsiperhe ja syrjäytymisen ehkäisy. Poliittikaohjelmaa tukevat eri asiakirjat, kuten Ennaltaehkäisevät palvelut kuntien strategiseksi valinnaksi (2008), Suomen määräraikaisraportti (2008), YK:n Suomen neljäs määräraikaisraportti ja YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen täytäntöönpanosta. Näissä asiakirjoissa keskeiseksi on noussut varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisevän työn merkitys sekä lasten osallisuus ja vaikuttaminen. Myös verkostoitumista ja moniammatillisuutta pidetään tärkeänä. Hallituksen politiikkaohjelma (2007) painottaa valmiuksia kehittää hallinnonalojen välistä yhteistyötä ja koordinaatiota lasten, nuorten ja perheiden asioissa. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen

kehittämishjelma (Kaste-ohjelma) 2008–2011 painottaa lapsuus- ja nuoruusiän hyvinvointia osallisuuden lisäämisellä ja syrjäytymistä vähentämällä.

Koulutusohjelman tavoitteena on, että tutkinnon suoritettuaan opiskelija

- tutkii ja kehittää sosiaalialan asiantuntijuuttaan lasten ja nuorten hyvinvointia turvaavassa työssä
- tarkastelee sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja eriarvoisuuden kysymyksiä sekä kehittää eettistä osaamistaan
- seuraa lasten ja nuorten hyvinvointia, ennakoi siihen liittyviä syrjäytymisuhkia ja vaikuttaa ammatillisesti eri tasoilla lapsuutta ja nuoruutta suojellen
- osaa luoda tilannekohtaisesti edellytyksiä dialogisuudelle
- vaikuttaa varhain lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin (varhainen vastuunotto)
- toimii haavoittavissa olosuhteissa olevan lapsen, nuoren ja perheen kanssa tietoisena työnsä teoreettisista lähtökohdista
- reflektoi lapsilähtöisyyden ja osallisuuden käsitteitä ja toimintatapoja
- kehittää lapsen ja nuoren osallisuutta, vaikutusmahdollisuuksia ja kuulluksi tulemistä
- työskentelee yhteistyössä eri ammattialojen ja organisaatioiden rajapinnoilla

Koulutusohjelman tuottama osaaminen muodostuu sosionomi (ylempi Amk) tutkinnon yleisestä osaamisesta sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamisen suuntautumsvaihtoehtoon liittyvästä erityisosaamisesta. Liitteenä olevassa taulukossa (liite 1) on kuvattu **yleisiä osaamisalueita**.

PEDAGOGISET LÄHTÖKOHDAT

Oppimisnäkemys

Koulutusohjelman pedagogisena lähestymistapana painottuu sosiokonstruktivistinen oppimiskäsitys. Tietoa ei siis voi sellaisenaan siirtää, vaan yksilö ja häntä ympäröivä sosiaalinen yhteisö rakentavat tietoa ja tietämistä yhdessä. Oppimisessa on keskeistä aiemman ja uuden tiedon rakentaminen uudeksi, mielekkääksi tieto- ja taitorakenteeksi. Oppiminen rakentuu oppijalla olemassa olevan tiedon, työssä hankitun asiantuntijuuden ja elämäkokemuksen pohjalle. Oppimisen lähtökohdista ovat ylempään ammattikorkeakoulututkinnon ja koulutusohjelmakohtaiset osaamistavoitteet, jotka määrittävät sen, mitä opiskelijan tulisi tietää, ymmärtää ja pystyä tekemään oppimisprosessin päätteeksi (tiedot, taidot, pätevyys). Opiskelijan oppiminen, tieto ja taito rakentuvat sosiaalisessa vuorovaikutuksessa opiskelutovereiden ja opettajien kanssa. Opiskelija tarvitsee sosiaalisen verkoston tukea saavuttaakseen osaamistavoitteet. Oppiminen on vahvasti sidoksissa myös työelämään ja keskeistä onkin työn ja oppimisen kytkeytyminen toisiinsa. Ylempään ammattikorkeakoulun opinnäytetyöt ovat työelämälähtöisiä tutkimuksellisia kehittämishankkeita, joissa opiskelija oppii laaja-alaista ja moniammatillista kehittämisprosessin hallintaa.

Oppijälähtöisyys

Oppimisen kannalta on keskeistä opiskelijan aktiivisuus oppijana ja tiedon luojana. Oppiminen nähdään aktiivisena, kokeilevana ja kehittäväna toimintana, jolloin opiskelija konstruoi todellisuutta sosiaalisessa ympäristössä. Koulutuksessa vahvistetaan oppijan oman toiminnan reflektointia ja tuetaan yksilötasolla tapahtuvaa oppimista, oman toiminnan kehittämistä ja arviointia. Osallistuessaan yhteiseen oppimisprosessiin opiskelija vastaa osaltaan myös muiden oppimisesta. Sosiokonstruktivistisessa ajattelussa opettaja on oppimisen mahdollistaja. Opiskelijan oppimisprosessin aikana opettaja toimii oppijan tukena ja ohjaajana.

Monimuoto-opiskelu

Koulutus toteutetaan monimuoto-opiskeluna, joka tarkoittaa lähiopiskelun, ohjauksen, itsenäisen opiskelun ja etäopiskelun yhdistämistä. Opetuksessa hyödynnetään itsenäistä opiskelua, verkko-opiskelua, seminaari- ja pienryhmätyöskentelyä. Opiskelijat tapaavat toisiaan myös lähijaksojen välillä, tutustuvat toinen toistensa työympäristöihin ja asiantuntijuuksiin sekä työstävät lähijaksoilla annettuja oppimistehtäviä. Oppiminen toteutuu yksilöllisen ja yhteisöllisen oppimisen vuoropuheluna. Koulutus koostuu yhteisistä lähiopiskelupäivistä (2 – 4 pv/kk) sisältäen asiantuntijaluentoja, pienryhmä- ja yksilötyöskentelyä, vertaisarviointia sekä yksilö- ja ryhmäohjausta. Opinnäytetyönä toteutettavan kehittämishankkeen ohjaukseen osallistuvat opinnäytetyöprosessin keskeiset toimijat (opettajaohjaaja ja työelämämentori) opiskelijan tukena.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS)

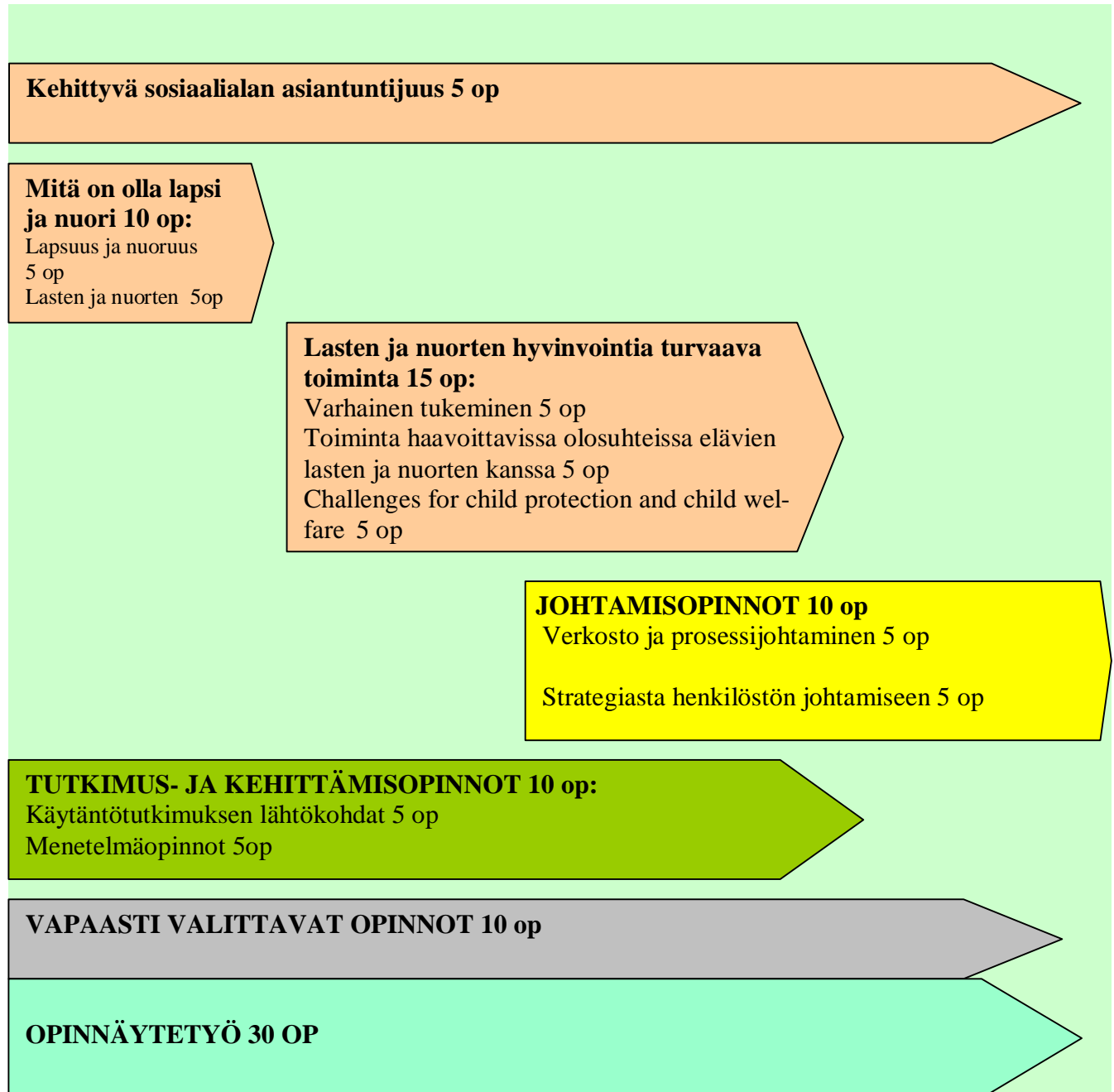
Opiskelija laatii opintojen alkuvaiheessa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (HOPS), jonka avulla hän yhdistää aiemmin hankittua osaamistaan opetussuunnitelman osaamistavoitteisiin. HOPSia tarkennetaan opintojen edetessä. Aiemmin hankittu osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen henkilökohtaisessa oppimissuunnitelmassa toteutuu Lahden ammattikorkeakoulun käytänteiden mukaisesti. Hyväksi lukemisen lähtökohdista on opintojakson tavoitteita vastaava osaaminen. Opintoissa hyväksi luetaan ylempään korkeakoulututkintoon tähtäviä korkeakouluopintoja tai vastaavia koulutusohjelmaan liittyviä opintoja. Eri opintojaksoilla on nimetyt opettajat, jotka vastaavat kyseisen opintojakson hyväksi lukemisesta

7. OPINTOJEN RAKENNE

Opinnot	Suoritusvuosi				90
	1		2		
SYVENTÄVÄT AMMATTIOPINNOT	50 op				50
Moduuli 1 KEHITTYVÄ SOSIAALIALAN ASiantuntijuus					
08KESO1 Kehittyvä sosiaalialan asiantuntijuus	1	1	1	2	5
Moduuli 2 MITÄ ON OLLA LAPSI JA NUORI?					10
08MITÄ1 Lapsuus ja nuoruus	5				5
08MITÄ2 Lapsen ja nuoren elinolot suomalaisen ja kansainvälisen tutkimuksen valossa	5				5
Moduuli 3 LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIA TURVAAVA TOIMINTA					15
08LAHY1 Varhainen tukeminen		4	1		5
08LAHY2 Challenges for child protection and welfare			4	1	5
08LAHY3 Toiminta haavoittavissa olosuhteissa elävien lasten ja nuorten kanssa		2	3		5
Moduuli 4 JOHTAMISOPINNOT					10
08JOOP1 Verkosto- ja prosessijohtaminen			5		5
08JOOP2 Strategiasta henkilöstön johtamiseen				5	5
Moduuli 5 TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISOPINNOT					10
08TUTKE1 Käytäntötutkimuksen lähtökohdat	2	3			5
08TUTKE2 Menetelmäopinnot		5			5
VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT	10 op				10
OPINNÄYTETYÖ	30 op				30
KOKO TUTKINTO	90 op				

8. OPINTOJEN ETENEMINEN

SYKSY 2010	KEVÄT 2011	SYKSY 2011	KEVÄT 2012
------------	------------	------------	------------

OPINTOJAKSOKUVAUKSET

SYVENTÄVÄT AMMATTIOPINNOT 50 op

Kehittyvä sosiaalialan asiantuntijuus 5 op

Osaamistavoite

-opiskelija osaa arvioida, tarkastella ja arvostaa sosiaalialan asiantuntijuutta lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamisessa sekä suhteessa muiden alojen asiantuntijuuksiin.

01KESO1 KEHITTYVÄ SOSIAALIALAN ASiantuntijuus 5 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

-osaa määritellä omaa asiantuntijuuttaan ja osaamisensa kehittämistarpeita sekä ohjaa tavoitteellisesti omaa oppimisprosessiaan

-osaa monipuolisesti ja systemaattisesti arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä työkäytäntöjään sosiaalialan asiantuntijana moniammatillisen työyhteisön ja verkostojen jäsenenä

-tunnistaa ja tiedostaa sosiaalialan keskeiset eettiset kysymykset, syventää oman alansa arvoperustaa ja vahvistaa eettistä osaamistaan asiantuntijana ja työelämän kehittäjänä asiakas- vaikuttamis-, tutkimus- ja kehittämistyössä

-analysoi ja perustelee omaa sosiaalialan asiantuntijuuttaan ja sen merkitystä rajapinnoilla työskenneltäessä

Sisältö

Koulutuksen tavoitteet ja sisällöt suhteessa valtakunnallisiin linjauksiin, sosiaalialan asiantuntijuus ja eettiset kysymykset.

Suoritustapa ja arviointi

Tutorointi, HOPS- ja pienryhmäkeskustelut, lähiopetus, case-työskentely, portfolio ja muu itsenäinen työskentely

Arviointi: hyväksyty- hylätty

Opiskelumateriaali

Hakkarainen, K. & Palonen, T. & Paavola, S. 2002. Kolme näkökulmaa asiantuntijuuden tutkimiseen. Helsinki: Psykologia 37 (6), 448–464.

Healy, K. (2000). Social Work Practices. Contemporary Perspectives on Change. Sage. Lontoo & New York.

Knorth, E. J. & Van den Bergh, P. M. & Verheij F. (toim.) 2002. Professionalization and Participation in Child and Youth Care. Ashgate. Alhershott.

Laitinen, M. & Hurtig, J. (toim.) 2002. Pahan kosketus. Ihmisyden ja auttamistyön varjojen jäljillä. PS-kustannus. Keuruu.

Toom, A., Onnismaa, J. & Kajanto, J. 2008. Hiljainen tieto: tietämistä, toimimista ja taitavuutta. Aikuiskasvatuksen 47. vuosikirja. Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura.

Muu materiaali ilmoitetaan myöhemmin.

Mitä olla lapsi ja nuori 10 op

Osaamistavoitteet

Opiskelija

-ymmärtää lapsen ja nuoren kehitykseen ja kasvuun vaikuttavia yhteiskunnallisia, psyykkisiä ja sosiaalisia tekijöitä

-arvostaa lapsuuden ja nuoruuden elämänvaihetta juuri sellaisenaan tärkeänä

-osaa rakentaa hyvinvointia lapsen ja nuoren näkökulmasta käsin

-tarkastelee lapsuutta suomalaisen ja kansainvälinen tutkimuksen valossa.

08MITÄ1 LAPSUUS JA NUORUUS 5 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

-analysoi omaa lapsikäsitystään sekä näkemystään nuoruudesta ja perheestä

-ymmärtää lapsen ja nuoren kehitykseen ja kasvuun vaikuttavia tekijöitä

-etsii lasten tapaa hahmottaa asioita

-tavoittelee ymmärrystä nuorten kokemusmaailmaan

-osaa käyttää ja arvioida kriittisesti uusinta suomalaista ja kansainvälistä tutkimustietoa ja soveltaa tutkimustietoa lasten ja nuorten hyvinvointia turvaavassa työssä sekä oman asiantuntijuuden rakentamisessa

-osaa asiantuntijana kehittää lapsilähtöisiä toimintamalleja

Sisältö

Lapsuus ja nuoruus psykologisena, sosiaalisena ja kulttuurisena ilmiönä, lapsen ja nuoren kehitys ja kasvu, lapsilähtöisyys, lapsen ja nuoren osallisuus sekä lapsuuden ja nuoruuden instituutiot.

Suoritustapa ja arviointi

Lähiopetus, oppimistehtävät, seminaarityöskentely

Arviointi: 1-5

Opiskelumateriaali

Alanen, L. & Karila, K. (toim.) 2009. Lapsuus, lapsuuden instituutiot ja lasten toiminta. Tampere: Vastapaino.

Bäck-Wicklund, M. & Johansson, T. (toim.) 2003. Nätverksfamiljen. Natur och Kultur. Tukholma.

Strandel, H. 2005. Lapset, etiikka ja vaikea osallisuus. Stakes työpapereita 4.

Forsberg, H. & Nätkin, R. (toim.) 2003. Perhe murroksessa: Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä. Helsinki: Gaudeamus.

Lahikainen, A-R., Punamäki, R-L. & Tamminen, T. (toim.) 2008. Kulttuuri lapsen kasvattajana. Helsinki: WSOY.

Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2006. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki WSOY.

Sinkkonen, J. (toim.). 2003. Pesästä lentoon. Kirja lapsen kehityksestä kasvattajille. Helsinki: WSOY.

Steinberg, L. 2005. Cognitive and affective development in adolescence. Trends in Cognitive Sciences, 9, 69-74.

Muu materiaali ilmoitetaan myöhemmin.

08MITÄ2 LAPSEN JA NUOREN ELINOLOT SUOMALAISEN JA KANSAINVÄLISEN TUTKIMUKSEN VALOSSA 5 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

-analysoi lapsuutta ja nuoruutta yhteiskunnallisena ilmiönä

-syventää lasta, nuorta ja perhettä koskevaa tietopohjaa kansainvälisen vertailevan tutkimuksen viitekehystä käsin

-osaa kriittisesti tarkastella uusinta tutkimustietoa ja soveltaa sitä lapsen ja nuorten hyvinvointia turvaavassa työssä sekä oman asiantuntijuutensa rakentumisessa

-syventää tietopohjaa lasten ja nuorten elinoloista päätöksenteon pohjaksi lasten ja nuorten hyvinvointia turvaavan työn ennakoinnissa, arvioinnissa ja seurannassa

-ymmärtää monikulttuurisuuteen ja eri vähemmistöihin kuuluvien lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin liittyviä näkökulmia

Sisältö

Ajankohtaiset tutkimukset lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnista ja elinoloista, lasten ja nuorten näkemykset hyvinvoinnistaan, monikulttuurisuus ja marginalisaatiokysymykset sekä kysymys toiseudesta.

Suoritustapa ja arviointi

Lähiopetus, essee, seminaarityöskentely

Arviointi: 1-5

Opiskelumateriaali

Järventie, I. & Sauli, H. (2001): Eriarvoinen lapsuus. Helsinki: WSOY.

Suomalainen lapsi (2007): Tilastokeskus, Stakes. Helsinki.

Suurpää, L. (2009) Nuoria koskeva syrjäytymistieto: avauksia tietämisen politiikkaan. Nuorisotutkimusverkoston verkkojulkaisusarja.

Muu materiaali ilmoitetaan myöhemmin.

Lasten ja nuorten hyvinvointia turvaava toiminta 15 op

Osaamistavoite

opiskelija

-tunnistaa lasten ja nuorten hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä varhaisen tukemisen ja ennaltaehkäisevän työn näkökulmasta

-syventää valmiuksiaan toimia ja vahvistaa ammattikäytäntöjään haavoittavissa olosuhteissa elävien lasten ja nuorten tukemiseksi.

08LAHY1 VARHAINEN TUKEMINEN 5 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

-ymmärtää lapsen, nuoren ja perheiden hyvinvoinnin rakentumisen mekanismeja

-tunnistaa varhaisen vastuunoton ja ennaltaehkäisevän työn merkityksen

-tunnistaa riittävän varhain lasten, nuorten ja perheiden syrjäytymisuhkia, ongelmia ja osaa tarjota varhaista tukea
-osaa rakentaa lapsen, nuoren ja perheen ympärille hyvinvointia edistävän verkoston
-toimii moniammatillisissa verkostoissa erilaisilla rajapinnoilla ja kehittää yhteistyötä

Sisältö

Arkisuuntautunut toiminta, ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen tukemisen työmuodot, lapsen ja nuoren osallisuuden vahvistaminen, lapsipoliittinen vaikuttaminen.

Suoritustapa ja arviointi

Lähiopetus, essee, seminaarityöskentely

Arviointi: 1-5

Opiskelumateriaali

Harrikari, T. 2008. Riskillä merkityt: lapset ja nuoret huolen ja puuttumisen politiikassa. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 87. Helsinki.

Isaacs, W. 2001. Dialogi ja yhdessä ajattelemisen taito. Jyväskylä: Gummerus.

Holland, S. & O'Neill, S. 2006. "We had to be there to make sure it was what we wanted". Enabling children's participation in family decision-making through the family group conference. *Childhood* 13, 91–111.

Remu, N. & Törrönen, M.(toim.) 2007. Varhainen vastuunotto. Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliiton lasten ja nuorten kuntoutussäätiö.

Oranen, M. (2008) Mitä mieltä? Mitä mieltä! Lasten osallisuus lastensuojelun kehittämisessä.

Sosiaali- ja terveysministeriön Lastensuojelun kehittämisohjelman osaraportti. Ensi- ja turvakotien liiton raportti 7. Helsinki.

Tilus, P. 2004. Huolehtivan koulun haaste. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Vesikansa, S. 2009. Kuka kasvattaa, kuka opettaa. Sosiologian laitoksen tutkimuksia 261. Helsingin yliopisto.

Muu materiaali ilmoitetaan myöhemmin.

08LAHY2 CHALLENGES FOR CHILD PROTECTION AND CHILD WELFARE 5 OP

Learning objectives:

The student

- understands indicators of well-being in the psychosocial environment of the child
- identifies risks and resilience -factors in family environment and social settings of the child
- is able to combine early intervention and child protection in vulnerable environments
- absorbs new perspectives in child care practices

Contents: comparisons of national and international trends in child welfare and child protection.

Methods and assessment

Active participation in lectures, group work and assignments.

Assesment: 1-5.

Material:

Banks, S. 2006. *Ethics and Values in Social Work*. Palgrave.

Blyth, Maggie & Solomon, Enver (eds.) 2008. *Prevention and youth crime. Is early intervention working?* Bristol: The Policy Press.

Forsberg, H., & Kröger, T. (eds.) 2009. *Social Work and Child Welfare Politics. Through Nordic lenses*. Bristol: The Policy Press.

Kestilä, L., Koskinen, S., Martelin, T., Rahkonen, O., Pensola, T., Aro, H., & Aromaa, A. 2006. Determinants of health in early adulthood: what is the role of parental education, childhood adversities and own education? *The European Journal of Public Health*, 16: 305-314

Pulkkinen, L., Kaprio, J., & Rose, R.J. (toim.) 2006. *Socioemotional development and health from adolescent to adulthood*. New York: Cambridge University Press.

Smith, M. 2009. *Rethinking residential child care. Positive perspectives*. Bristol: The Policy Press.

08LAHY3 TOIMINTA HAAVOITTAVISSA OLOSUHTEISSA ELÄVIEN LASTEN JA NUORTEN KANSSA 5 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

-osaa toimia sektoreita ylittävässä työympäristössä syrjäytymisvaarassa ja haavoittavissa olosuhteissa elävien lasten ja nuorten sekä heidän elinolojensa tukemiseksi

-osaa soveltaa syrjäytymiseen ja marginalisaatioon liittyvää uusinta tutkimustietoa lasten ja nuorten hyvinvointia turvaavassa työssä

-syventää valmiuksiaan työskennellä lapsilähtöisesti sekä lapsen ja nuoren osallisuutta tukien

Sisältö

Haavoittavissa olosuhteissa elävien lasten ja nuorten tukeminen, lasten oikeudet ja osallisuus haavoittavissa olosuhteissa, lapsipoliittinen vaikuttaminen, vaihtoehtoisina aihealueina: lastensuojelu, sosiaalinen nuorisotyö, erityispedagoginen työ, yhteisölliset työmuodot.

Suoritustapa ja arviointi

Lähiopetus, essee, pienryhmätyöskentely, kirjatentti.

Arviointi: 1-5.

Opiskelumateriaali

Becker-Weidmanin ja D. Shell (toim.) 2008. Auta lasta kiintymään. Vuorovaikutteinen kehityspsykoterapia traumaperäisen kiintymyshäiriön hoidossa. Tampere: PT-kustannus.

Buckley, H. 2003. Child Protection Work. Beyond the Rhetoric. Lontoo & Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.

Forsberg, H. & Ritala-Koskinen, A. & Törrönen, M. (toim.) 2006. Lapset ja sosiaalityö. Kohtaamisia, menetelmiä ja tiedon uudelleenarviointia. Jyväskylä: PS-kustannus.

Honkatukia, P. & Kivivuori, J. (toim.) 2006. Nuorisorikollisuus. Määrä, syyt ja kontrolli. Nuorisotutkimusverkosto. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Muu materiaali ilmoitetaan myöhemmin.

Johtamisopinnot 10 op

Osaamistavoite

Opiskelija

-tunnistaa toiminnassaan eri ammattialojen ja organisaatioiden rajapinnoilla verkostoyhteistyön merkityksen

-osaa kehittää verkostomaista työtapaa

-opiskelija tutustuu strategia- ja henkilöjohtamisen käsitteisiin sekä kykenee osallistumaan yksikkötason strategiseen suunnitteluun.

08JOOP1 VERKOSTO- JA PROSESSIJOHTAMINEN 5 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

-ymmärtää verkostojen ja verkostojen johtamisen merkityksen sosiaalialan asiakastyössä

-opiskelija osaa luoda tavoitteita moniammatilliselle verkostoyhteistyölle, toimia aktiivisena verkoston jäsenenä ja arvioida verkoston toimintaa asiakaslähtöisesti

-opiskelija tunnistaa ja osaa kuvata sosiaalialan asiakastyössä tarvittavia prosesseja ja osaa hyödyntää prosessijohtamisen menetelmiä

Sisältö

Verkostot asiakastyössä, verkoston vuorovaikutus ja johtaminen sekä prosessit ja prosessijohtaminen.

Suoritustapa ja arviointi

Osallistuminen luento-, verkko- ja seminaariopetukseen ja kirjallisuuden suorittaminen.

Arviointi: 1 – 5.

Opiskelumateriaali

Virtanen, P. & Wennberg, M. Prosessijohtaminen julkishallinnossa. Edita, Helsinki.

Muu opintojakson alussa ilmoitettava materiaali.

08JOOP2 STRATEGIASTA HENKILÖSTÖN JOHTAMISEEN 5 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

-ymmärtää strategisen ajattelun merkityksen toiminnan kehittämisessä

-hallitsee strategisen johtamisen peruskäsitteet ja strategisen suunnitteluprosessin vaiheet

-kykenee osallistumaan yksikkötason strategiseen suunnitteluun

-ymmärtää henkilöstön johtamisen merkityksen organisaation tavoitteiden toteutuksessa

-hallitsee strategisen henkilöstöjohtamisen perusteet ja kykenee luomaan itselleen strategian mukaisia osaamisen kehittämistavoitteita

Sisältö

Strateginen ajattelu, strateginen johtaminen organisaation eri tasoilla, strateginen henkilöstöjohtaminen, työyhteisön kehittäminen, osaamisen arviointi, yhteisöllisyys ja työyhteisön sosiaalinen toimivuus henkilöstöjohtamisen näkökulmasta.

Suoritustapa ja arviointi

Osallistuminen luento-, verkko- ja seminaariopetukseen ja kirjallisuuden suorittaminen.

Arviointi: 1 – 5.

Opiskelumateriaali

Opintojakson alussa ilmoitettava materiaali.

Tutkimus- ja kehittämisopinnot 10 op

Osaamistavoite

Opiskelija hallitsee tutkimuksellisen kehittämishankkeen toteuttamisen eri vaiheet. Opiskelija ymmärtää erilaisten metodologisten valintojen merkityksen kehittämistyössä sekä osaa valita tarkoituksenmukaisen toteuttamistavan.

08TUTKE1 KÄYTÄNTÖTUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT 5 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- perehtyy sosiaalialan työelämälähtöisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan perusteisiin
- laajentaa näkemystään käytäntötutkimuksen metodologisista ja eettisistä kysymyksistä
- hallitsee tieteellisen viestinnän ja osaa esittää ja argumentoida kehittämis- ja tutkimushankkeita
- hyödyntää sosiaalialan kehittäjänä taitojaan työelämäverkostoissa

Sisältö

- projektin, tutkimuksen ja kehittämistyön eri vaiheet
- käytäntötutkimuksen metodologia
- tutkijan ja kehittäjän metodologiset valinnat ja eettiset kysymykset
- tieteellinen viestintä

Suoritustapa ja arviointi

Lähiopetus, oppimistehtävä, seminaarityöskentely.

Arviointi: hylätty, 1-5.

Opiskelumateriaali

Engeström, Y. 2002. Kehittävä työntutkimus: perusteita, tuloksia ja haasteita. 3.painos. Hallinnon kehittämiskeskus. Helsinki.

Hallamaa, J. & Launis, V. & Lötjönen, S. & Sorvali, I. (toim.) 2006. Etiikkaa ihmistieteille. Tietolipas 211. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Heikkinen, H. L.T., Rovio E. & Syrjälä L. (toim.) 2006. Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Montigny de, G. 2008. Ethnometodology for Social Work. Qualitative Social Work, 6, 95–120.

Satka, M. & Karvinen-Niinikoski, S. & Nylund M. & Hoikkala S. 2005. Sosiaalityön käytäntö-tutkimus. Helsinki: Palmenia-kustannus.

Riitta Seppänen-Järvelä - Katri Vataja (toim.)2009. Työyhteisö uusille urille. Kehittäminen osaksi arjen työtä. Juva: PS-kustannus.

Muu materiaali ilmoitetaan myöhemmin.

08TUTKE2 MENETELMÄOPINNOT 5 op

Osaamistavoitteet ja opiskelumateriaali

Opiskelija

- hallitsee tutkimuksellisen kehittämishankkeen toteuttamiseen vaadittavat teoreettiset tiedot ja taidot
- osaa erilaisia menetelmällisiä ratkaisuja ja aineiston analysointitapoja sekä löytää kehittämishankkeeseensa tarkoituksenmukaisen ja perustellun toteutustavan
- tutkimusmenetelmäopinnot ja kehittämistyön menetelmät

Suoritustapa ja arviointi

Opiskelija perehtyy valitsemaansa käytäntötutkimus- tai kehittämiskirjallisuuteen oman opinnäytetyön toteutustapaan liittyen. Kirjallisuus sovitetaan vastuuopettajan kanssa opiskelijan opinnäytetyön mukaisesti. Suorituksena on kirjallinen tuotos.

OPINNÄYTETYÖ 30 OP

Opinnäytetyöt ovat työelämää palvelevia tutkimus- kehittämis- ja projektitöitä, joilla on selkeästi käytäntöön soveltava luonne ja aluekehitystä tukeva tehtävä. Opinnäytetyöhön liittyy tutkimustiedon soveltamista, ilmiöiden käsitteellistämistä ja arviointia sekä valittujen menetelmien käyttöä työstä nousevien ongelmien ratkaisemiseksi. Kehittämiskumppanuuteen perustuvassa oppimis- ja opinnäytetyöprosessissa opiskelija soveltaa kehittyvää asiantuntijuuttaan oman tai jonkin muun työyhteisön kehittämistarpeisiin. Opiskelija toteuttaa opinnäytetyön yhteistyössä työyhteisön kanssa, jolloin opiskelija saa valmiuksia kehittämisprosessin suunnitteluun, ohjaukseen, toteutukseen ja arviointiin.

Osaamistavoitteet ja sisältö

Opiskelija osaa hyödyntää lasten ja nuorten hyvinvoinnin alueella tutkittua tietoa sosiaalialan työn kehittämisessä. Opiskelija osaa soveltaa toimintatutkimusta tai muuta kehittämismuotoista tutkimuksellista toimintatapaa sosiaalialan työn kehittämiseen liittyvissä hankkeissa. Opinnäytetyön tehnyt opiskelija osaa suunnitella, toteuttaa, arvioida, raportoida ja esittää tutkimuksellisen kehittämishankkeen.

Suoritustapa

Tutkimuksellisen kehittämishankkeen suunnittelu, toteutus, arviointi ja raportointi. Osallistuminen tutkimusseminaareihin opinnäytetyöprosessin eri vaiheissa.

VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT 10 OP**YHTEYSTIEDOT**

Lahden ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveystieteiden
Hoitajankatu 3
15850 Lahti
Puh. 03 828 19 (vaihde)
Faksi 03 828 2715

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@lamk.fi

SOSIAALIALAN KOULUTUSOHJELMA (YAMK)

yliopettaja Hanna Vuorimaa
Puh. 044 708 0797

Opintotoimisto

opintosihteeri Outi Kylliäinen
Puh. 03 828 2744

Liite 1.

TAULUKKO 1. Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkoston tuottama yleinen kuvaus Sosiaalialan koulutusohjelman kompetensseista Sosionomi (ylempi AMK)-tutkinnossa.
<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/Sosiaalialanamkverkosto/>

Osaamisprofiili	Osaamisalueen kuvaus
Sosiaalialan eettinen osaaminen	Sosionomi (ylempi AMK) osaa analysoida ja arvioida sosiaalialan keskeisiä yhteiskunnallisia ilmiöitä ja niihin vaikuttavia tekijöitä eettisestä näkökulmasta. Hän osaa yhteiskunnallisesti perustella ja analysoida eettisiä ratkaisuja ja niiden vaikutuksia asiakas-, vaikuttamis-, tutkimus- ja kehittämistyössä.
Asiakastyön ja työmenetelmien osaaminen	Sosionomi (ylempi AMK) osaa innovatiivisesti ja tulevaisuusorientoituneesti arvioida ja kehittää asiakaslähtöisiä sekä vaikuttavuutta lisääviä sosiaalialan asiakastyön työmenetelmiä, toimintatapoja, -malleja, -prosesseja ja palvelujärjestelyjä. Hän osaa arvioida sekä erilaisten työmenetelmien taustalla olevia teoreettisia lähestymistapoja että hyödyntää niitä kehittäessään uusia asiakastyön työmenetelmiä spesifejä asiakasryhmiä ja -tilanteita varten.
Sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen	Sosionomi (ylempi AMK) osaa arvioida ja kehittää sosiaalipalveluja osana hyvinvointipalvelujärjestelmää sekä asiakastyönprosesseja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ja perinteiset sektorirajat ylittäen. Hän osaa analysoida sosiaalipalvelujen taustalla vaikuttavia poliittisia ja taloudellisia tekijöitä. Hän osaa toimia hyvinvointipalvelujärjestelmän ja hallinnon päätöksenteko- ja arviointitehtävissä. Hän osaa käyttää suunnittelu- ja kehittämistyössä hallinnon tietojärjestelmiä sekä tietotekniikkaa hyödyntäviä palvelumuotoja.
Yhteiskunnallinen analyysitaito	Sosionomi (ylempi AMK) hallitsee yhteiskunnan muutoksen kriittisen analyysin ja sosiaalisten vaikutusten ennakoinnin. Hän osaa analysoida ihmisten sosiaalisten toimintaedellytysten muotoutumisen globaaleja muutostrendejä sekä jäsentää ja analysoida sosiaalisten ongelmien ja riskien syitä ja niiden ilmenemismuotoja.
Reflektiivinen kehittämis- ja johtamisosaaminen	Sosionomi (ylempi AMK) osaa innovatiivisesti ja tulevaisuusorientoituneesti arvioida ja kehittää itseään johtamisen eri osa-alueilla sekä toimia moniammatillisen työyhteisön esimiehenä ja muutosjohtajana. Hän osaa johtaa ja kehittää yhteistyössä muiden työyhteisön työntekijöiden ja muiden keskeisten yhteistyötahojen kanssa työyhteisönsä toimintaprosesseja ja -rakenteita, taloutta ja resurssien hallintaa, henkilöstön osaamista ja aikaansaannoskykyä, yhteistyösuhteita ja kumppanuuksia sekä asiakastyötä paremman yhteiskunnallisen ja asiakasvaikuttavuuden aikaansaamiseksi.
Yhteisöllinen osaaminen ja yhteiskunnallisen vaikuttaminen	Sosionomi (ylempi AMK) osaa yhteiskuntatieteellisestä traditiosta käsin kriittisesti analysoida yhteisöllisen ja yhteiskunnallisen toiminnan taustalla olevia arvoja ja intressejä. Hän osaa käyttää, soveltaa ja kehittää osallistavia, aktivoivia ja valtaistavia menetelmiä erilaisten asiakasryhmien ja yhteisöjen kanssa työskennellessään sekä työtä kehittäessään. Hän osaa teoreettis-metodologisesti analysoida epätasa-arvoa tuottavia rakenteita ja hallitsee menetelmiä niiden purkamiseksi.
Tutkimus- ja kehittämisaaminen	Sosionomi (ylempi AMK) osaa analysoida ja arvioida sosiaalialan kehittämisprosesseja ja niiden lähtökohtana olevia intressejä erityisesti yhteiskuntatieteellisestä traditiosta käsin. Hän osaa systemaattisesti analysoida ja reflektoida käytännön kehittämistoiminnassa syntyntä kokemustietoa. Hän osaa uudistaa sosiaalialan käytäntöjä dialogisesti ja toimijoita osallistavasti sekä systemaattista tiedontuotantoa kehittämistoiminnassaan hyödyntäen.